

လိင်မှတစ်ဆင့် ကူးစက်တတ်သောရောဂါများ (Sexually Transmitted Infections)

စဉ်	သင်ကြားမည့်အကြောင်းအရာ	သင်ကြားချိန်(မိနစ်)
၁	လိင်မှတစ်ဆင့် ကူးစက်တတ်သောရောဂါများ (Sexually Transmitted Infections)	၃၀ မိနစ်
၂	လိင်မှတစ်ဆင့်ကူးစက်တတ်သောရောဂါများ၏ လက္ခဏာကြီး (၄)ရပ်	၃၀ မိနစ်
၃	လိင်မှတစ်ဆင့်ကူးစက်တတ်သောရောဂါများ (STIs) ကူးစက်ရန်လိုအပ်သော အခြေခံသဘော တရား (၄) ချက်	၃၀ မိနစ်
၄	ဆေးကုသမှုခံယူခြင်းနှင့်ညွှန်းပို့ခြင်း	၆၀ မိနစ်
၅	လိင်မှတစ်ဆင့် ကူးစက်တတ်သောရောဂါများဆိုင်ရာ နှစ်သိမ့်ဆွေးနွေး ပညာပေးခြင်း	၃၀ မိနစ်
၆	ဆစ်ဖလစ်စစ်ဆေးခြင်း (Syphilis Testing Algorithm)	၃၀ မိနစ်
၇	ကွန်ဒုံးစနစ်တကျအသုံးပြုနည်း(video)	၃၀ မိနစ်

၁။လိင်မှတစ်ဆင့် ကူးစက်တတ်သောရောဂါများ (Sexually Transmitted Infections)

❖ လိင်မှတစ်ဆင့် ကူးစက်တတ်သောရောဂါများသည် ဗိုင်းရပ်စ် သို့မဟုတ် ဘက်တီးရီးယား သို့မဟုတ် ကပ်ပါးပိုးကြောင့် လိင်အင်္ဂါတွင်ကူးစက်ပြန့်ပွားသောရောဂါများဖြစ်သည်။

လိင်ဆက်ဆံခြင်းအားဖြင့် တစ်ဦးမှတစ်ဦးသို့ ကူးစက်ပြန့်ပွားသည်။

❖ အဖြစ်များသော လိင်မှတစ်ဆင့်ကူးစက်တတ်သောရောဂါများမှာ

- ဆစ်ဖလစ်ရောဂါ (Syphilis)
- ဂနိုညောင်းကျရောဂါ (Gonorrhoea)
- ဂနိုမဟုတ်သော ညောင်းကျရောဂါ (Non- Gonorrhoea Urethritis)
- ရှန်ကရိုက်ရောဂါ (Chancroid)
- လိင်အင်္ဂါရေယုန်ရောဂါ (Genital Herpes)
- လိင်အင်္ဂါမှကွေ့ရောဂါ (Candidiasis)
- ထရိုက်ကိုမိုးနက် အဖြူဆင်းရောဂါ (Trichomoniasis)
- ဘက်တီးရီးယားပိုးကြောင့်ဖြစ်သည့် အဖြူဆင်းရောဂါ (Bacterial Vaginosis)
- လိင်အင်္ဂါကြွက်နို့ရောဂါ (Genital Warts)

၂။ လိင်မှတစ်ဆင့်ကူးစက်တတ်သောရောဂါများ၏ လက္ခဏာကြီး (၄)ရပ်

- အမျိုးသား ဆီးလမ်းကြောင်းမှ ပြည်ဆင်း/ညောင်းကျ ခြင်း (Urethral Discharge Syndrome)

- လိင်အင်္ဂါတွင် အနာ ဖြစ်ခြင်း(Genital Ulcer Syndrome)
- အမျိုးသမီး မိန်းမကိုယ်မှ အဖြူဆင်း/ ညောင်းကျခြင်း (Vaginal Discharge Syndrome)
- အမျိုးသမီးဝမ်းဗိုက်အောက်ပိုင်းနာကျင်ခြင်း (Lower Abdominal Pain in Female Syndrome)

အခြားသောရောဂါလက္ခဏာများ

- ကပ်ပယ်အိတ်ရောင်ရမ်းခြင်း (Scrotal Swelling)
- ပေါင်ခြံတွင် အကြိတ်ရောင်ရမ်းနာ/ အနာဖြစ်ခြင်း (Inguinal Bubo)
- မွေးကင်းစကလေးတွင် ဂနီရောဂါပိုးကြောင့်ဖြစ်သော မျက်စိရောင်ရမ်းနာရောဂါ (Ophthalmia Neonatorium)

၃။ လိင်မှတစ်ဆင့်ကူးစက်တတ်သောရောဂါများ(STIs) ကူးစက်ရန်လိုအပ်သော အခြေခံသဘော

တရား (၄) ချက်

- ထွက် = ထွက်ပေါက် = ရောဂါရှိသူ၏ ခန္ဓာကိုယ်မှရောဂါပိုးထွက်ရမည်။
- ရှင် = ရှင်သန်မှု = ရောဂါပိုးရှင်သန်နိုင်သောအခြေအနေရှိရမည်။
- လုံ = လုံလောက်မှု = ရောဂါကူးစက်ရန်အတွက်လုံလောက်သောရောဂါပိုး အရေအတွက်(ပမာဏ) ရှိရမည်။
- ဝင် = ဝင်ပေါက် = ကူးစက်ခံရသူ၏ခန္ဓာကိုယ်အတွင်းသို့ဝင်ရောက်ရမည်။

ရောဂါပိုးသည်အခြားသူတစ်ဦး၏ သွေးကြောအတွင်းသို့ ဝင်နိုင်ရမည်။လိင်မှတစ်ဆင့် ကူးစက်တက် သောရောဂါပိုးသည် ပါးစပ်၊ စအိုနှင့် လိင်အင်္ဂါအတွင်းပိုင်းရှိ နူးညံ့သော အမြှေးပါးများမှ ဝင်ရောက်နိုင်သည်။ ဖော်ပြပါအခြေအနေ (၄)မျိုးပြည့်စုံမှသာ ရောဂါပိုး ကူးစက် နိုင်သည်။

၄။ဆေးကုသမှုခံယူခြင်းနှင့်ညွှန်းပို့ခြင်း

လိင်မှတစ်ဆင့် ကူးစက်တက်သောရောဂါများ အားကုသရာတွင်အရေးကြီးသည့်အချက်များ

၁။ ရောဂါလက္ခဏာစုပေါ်မှုတည်၍ တိကျစွာရောဂါဖော်ထုတ်ရန်နှင့် ဓာတ်ခွဲစစ်ဆေးမှု ရရှိနိုင်သောနေရာတွင် ဓာတ်ခွဲစစ်ဆေး၍ ရောဂါဖော်ထုတ်ရန်

၂။ တိကျသော ဆေးကုသမှုစောလျင်စွာရရှိရန်နှင့် စနစ်တကျ ရက်ချိန်းပြန်လည်ကြည့်ရှုရန်

၃။အိပ်ချ်အိုင်ဗီရောဂါပိုးနှင့်ပတ်သက်၍ နှစ်သိမ့်ဆွေးနွေးမှုခံယူကာ ပိုးရှိမရှိစစ်ဆေးရေး ကမ်းလှမ်းရန်၊ စစ်ဆေးပေးနိုင်မည့် ကျန်းမာရေးဌာနသို့ ညွှန်းပို့ပေးရန်နှင့် လိုအပ်သောဆေးကု သမှုရရှိစေရေး ဆောင်ရွက်ပေးရန်

၄။လိင်မှတစ်ဆင့်ကူးစက်တက်သောရောဂါများ ထပ်မံကူးစက်ခြင်းမှ ကာကွယ်နိုင်ရန်နှင့် ကူးစက်နိုင်ခြေလျော့ချနိုင်ရန်အတွက် ကျန်းမာရေးအသိပညာပေးခြင်း၊ နှစ်သိမ့်ဆွေးနွေးပေး ခြင်းများ ပြုလုပ်ပေးရန်

၅။ကွန်ဒုံးအသုံးပြုမှု မြင့်တက်လာစေရေး တိုက်တွန်းရန်နှင့် ကွန်ဒုံးများဖြန့်ဝေပေးရန်

၆။လိင်ဆက်ဆံဖော်နှစ်ဦးစလုံး ရောဂါကူးစက်မှု အခြေအနေကို သိရှိစစ်ဆေးနိုင်ရန်နှင့် ဆေးကုသမှု ရရှိနိုင်ရန်

၇။ ရက်ချိန်းစနစ်တကျပြန်လည်ကြည့်ရှုခြင်းသည် လိင်မှတစ်ဆင့် ကူးစက်တက်သောရောဂါများအား ပြီးပြည့်စုံသောရောဂါကာကွယ်ကုသမှုလုပ်ငန်း၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ဖြစ်သဖြင့် ဆေးကုသမှုခံယူနေသော်လည်း ရောဂါလက္ခဏာများ ပျောက်ကင်းမှုမရှိပဲ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေပါက လိုအပ်သော ကုသမှုများ ဆက်လက်ပေးနိုင်ရန်အတွက် တိုက်နယ်/မြို့နယ်ဆေးရုံ(သို့) ခုခံကျ/ကာလသားရောဂါတိုက်ဖျက်ရေးအဖွဲ့များသို့ လူနာအား ညွှန်းပို့ပေးရမည်ဖြစ်ပြီး အပြည့်အဝ ပျောက်ကင်းသွားချိန်အထိ ရက်ချိန်းပြန်လည် ကြည့်ရှုရမည်။

ဆေးကုသမှုခံယူရာတွင်လိုက်နာရမည့်အချက်များ

- လိင်မှတစ်ဆင့် ကူးစက်တက်သောရောဂါများ ကူးစက်ခံရပါက မည်သည့်ရောဂါအမျိုးအစားဖြစ်ကြောင်း ကိုယ်တိုင်ကောက်ချက်ချ၍ ကိုယ်တိုင်ကုသခြင်းမျိုး လုံးဝမပြုလုပ်သင့်ပါ။
- လိင်အင်္ဂါတစ်ပိုက်တွင် ပုံမှန်မဟုတ်သောခံစားမှု သို့မဟုတ် ရောဂါလက္ခဏာ ပြလာပါက တိကျသော ရောဂါဖော်ထုတ်ရန်နှင့် ကုသမှုခံယူရန် ဆရာဝန်နှင့် အမြန်ဆက်သွယ်သင့်သည်။
- ခန္ဓာကိုယ်က ဆေးကိုခံနိုင်ရည်ရှိမသွားစေရန် ဆေးညွှန်းအတိုင်း တိကျမှန်ကန်စွာလိုက်နာသောက် သုံးရန် လိုအပ်ပါသည်။
- လိင်မှတစ်ဆင့် ကူးစက်တက်သောရောဂါများကို ထိရောက်စွာကုသမှုခံယူခြင်းဆိုသည်မှာ လိင်ဆက်ဆံ ဖော်နှစ်ဦးစလုံး ကုသမှုခံယူခြင်းဖြစ်သည်။

(၁)အမျိုးသားဆီးလမ်းကြောင်းမှ ပြည်ဆင်း/ညောင်းကျခြင်း(Urethral Discharge)

ဂနိုရောဂါနှင့် ကလာမိုင်းဒီးယားရောဂါ နှစ်မျိုးစလုံးအား ကုသပေးရမည်။

- Cefixime 400 mg, orally, တစ်ကြိမ်သာ သောက်ရန် (သို့မဟုတ်)
- Ceftriaxone 500 mg, IM, တစ်ကြိမ်သာ ထိုးရန်

နှင့်

- Azithromycin 1 gm, orally, တစ်ကြိမ်သာ သောက်ရန် (သို့မဟုတ်)
- Doxycycline 100 mg, orally, တစ်နေ့လျှင် နှစ်ကြိမ်ဖြင့် (၇)ရက် သောက်ရန် (သို့မဟုတ်)
- Erythromycin 500 mg, orally, တစ်နေ့လျှင် လေးကြိမ်ဖြင့် (၇)ရက် သောက်ရန် (သို့မဟုတ်)
- Tetracycline 500 mg, oral, တစ်နေ့လျှင် လေးကြိမ်ဖြင့် (၇)ရက် သောက်ရန်

(၂) လိင်အင်္ဂါတွင် အနာ ဖြစ်ခြင်း (Genital Ulcer)

လိင်အင်္ဂါရေယုန်ရောဂါ၊ ဆစ်ဖလစ်ရောဂါနှင့် ရှန်ကရီးက်ရောဂါများအား ကုသပေးရမည်။

(က) လိင်အင်္ဂါရေယုန်ရောဂါအား ကုသခြင်း

- Acyclovir 400 mg orally တစ်နေ့လျှင် သုံးကြိမ်ဖြင့် (၁၀)ရက် သောက်ရန် (သို့မဟုတ်)
- Valacyclovir 500mg orally တစ်နေ့လျှင် နှစ်ကြိမ်ဖြင့် (၁၀)ရက် သောက်ရန်,

(သို့မဟုတ်)

- Famciclovir 250 mg orally တစ်နေ့လျှင် သုံးကြိမ်ဖြင့် (၁၀)ရက် သောက်ရန်

(ခ) ဆစ်ဖလစ်ရောဂါ အား ကုသခြင်း

- Benzathine penicillin G, 2.4 million unit IM, တစ်ကြိမ်သာ ထိုးရန်
ပင်နယ်စလင်နှင့် ဓါတ်မတည့်လျှင် အောက်ပါကုသနည်းများအား အသုံးပြုရမည်။
- Doxycycline 100mg orally တစ်နေ့လျှင် နှစ်ကြိမ်ဖြင့် (၁၄)ရက် သောက်ရန်,
(သို့မဟုတ်)
- Erythromycin 500mg orally တစ်နေ့လျှင် လေးကြိမ်ဖြင့် (၁၄)ရက် သောက်ရန်
(သို့မဟုတ်)
- Ceftriaxone 1g IM တစ်နေ့လျှင် တစ်ကြိမ်ဖြင့် (၁၄)ရက် ထိုးရန်

(ဂ) ရှန်ကရွိုက်ရောဂါအား ကုသခြင်း

- Azithromycin 1 gm orally တစ်ကြိမ်သာသောက်ရန် (သို့မဟုတ်)
- Ceftriaxone 250 mg , IM တစ်ကြိမ်သာထိုးရန်, (သို့မဟုတ်)
- Ciprofloxacin 500 mg orally တစ်နေ့လျှင် နှစ်ကြိမ်ဖြင့် (၃)ရက် သောက်ရန်
(သို့မဟုတ်)
- Erythromycin 500 mg orally တစ်နေ့လျှင် လေးကြိမ်ဖြင့် (၇)ရက် သောက်ရန်

(၃) အမျိုးသမီး မိန်းမကိုယ်မှ အဖြူဆင်း/ ညောင်းကျခြင်း (Vaginal Discharge)

သားအိမ်ခေါင်းရောင်ရမ်းနာနှင့် မွေးလမ်းကြောင်းရောင်ရမ်းနာတို့အား ကုသပေးရမည်။

(က) သားအိမ်ခေါင်းရောင်ရမ်းနာကုသခြင်း (Treatment for Cervicitis)

- Cefixime 400 mg, orally, တစ်ကြိမ်သာသောက်ရန် (သို့မဟုတ်)
- Ceftriaxone 500 mg, IM, တစ်ကြိမ်သာထိုးရန်

နှင့်

- Azithromycin 1 gm, orally, တစ်ကြိမ်သာသောက်ရန် (သို့မဟုတ်)
- Doxycycline 100 mg, orally, တစ်နေ့လျှင် နှစ်ကြိမ်ဖြင့် (၇)ရက် သောက်ရန်
(သို့မဟုတ်)
- Erythromycin 500 mg, orally, တစ်နေ့လျှင် လေးကြိမ်ဖြင့် (၇)ရက် သောက်ရန်
(သို့မဟုတ်)
- Tetracycline 500 mg, oral, တစ်နေ့လျှင် လေးကြိမ်ဖြင့် (၇)ရက် သောက်ရန်

(ခ) မွေးလမ်းကြောင်းရောင်ရမ်းနာကုသခြင်း (Treatment for Vaginitis)

- Metronidazole 2gm တစ်ကြိမ်သာသောက်ရန် (သို့မဟုတ်)
- Tinidazole 2 gm တစ်ကြိမ်သာသောက်ရန်(သို့မဟုတ်)
- Metronidazole 500 mg orally တစ်နေ့လျှင် နှစ်ကြိမ်ဖြင့် (၇)ရက် သောက်ရန်

နှင့်

- Clotrimazole 500mg intravaginally မိန်းမကိုယ်အတွင်းသို့ တစ်ကြိမ်သာ ထည့်ရန်
(သို့မဟုတ်)

- Clotrimazole 100 mg, intravaginally မိန်းမကိုယ်အတွင်းသို့ တစ်နေ့လျှင် တစ်ကြိမ်ဖြင့် (၇)ရက်ထည့်ရန် (သို့မဟုတ်)
- Clotrimazole 200mg intravaginally မိန်းမကိုယ်အတွင်းသို့ တစ်နေ့လျှင်တစ်ကြိမ်ဖြင့် (၃)ရက်ထည့်ရန် (သို့မဟုတ်)
- Nystatin 100,000 units intravaginally မိန်းမကိုယ်အတွင်းသို့ တစ်နေ့လျှင် တစ်ကြိမ်ဖြင့် (၁၄)ရက်ထည့်ရန် (သို့မဟုတ်)
- Fluconazole 150 mg, oral tablet, one tablet, တစ်ကြိမ်သာသောက်ရန် (သို့မဟုတ်)
- Ketoconazole 200mg, oral tablet, one tablet, တစ်နေ့လျှင် တစ်ကြိမ်ဖြင့် (၇)ရက် သောက်ရန်

(၄) အမျိုးသမီးဝမ်းဗိုက်အောက်ပိုင်း နာကျင်ခြင်း (Lower Abdominal Pain in Female)

- Ceftriaxone 500mg, IM တစ်ကြိမ်ထိုးရန်
နှင့်
- Doxycycline 100 mg orally တစ်နေ့လျှင် နှစ်ကြိမ်ဖြင့် (၁၄)ရက်သောက်ရန်
နှင့်
- Metronidazole 400-500 mg, orally တစ်နေ့လျှင် နှစ်ကြိမ်ဖြင့် (၁၄)ရက်သောက်ရန်

၅။ လိင်မှတစ်ဆင့် ကူးစက်တက်သောရောဂါများဆိုင်ရာနှစ်သိမ့်ဆွေးနွေးပညာပေးခြင်း

လိင်မှတစ်ဆင့် ကူးစက်တက်သောရောဂါများဆိုင်ရာ နှစ်သိမ့်ဆွေးနွေး ပညာပေးခြင်း ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပါဝင်သင့်သည့်အချက်များ

၁။ လူနာ၏ရောဂါကူးဆက်ခံရမှုအခြေအနေကို သူ၏ လိင်ဆက်ဆံဖက်၊အိမ်ထောင်ဘက်အား အသိပေးခြင်း (လူနာကိုယ်တိုင်အသိပေးခြင်းဖြစ်စေ၊ ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းမှ ဖြစ်စေ)

၂။ အိပ်ချ်အိုင်ဗွီရောဂါပိုး ရှိမရှိစစ်ဆေးနိုင်ရန်နှင့် လူနာမှအိပ်ချ်အိုင်ဗွီရောဂါပိုး ရှိမရှိစစ်ဆေးရန် ဆုံးဖြတ်နိုင်ရေးကူညီပေးရန်

၃။ လိင်မှတစ်ဆင့်ကူးစက်တက်သောရောဂါများ၏ နောက်ဆက်တွဲဆိုးကျိုးဖြစ်သည့် မွေးရာပါ ဆစ်ဖလစ်ရောဂါဖြစ်ပွားမှုနှင့် မျိုးပွားမှုဆိုင်ရာပြဿနာများအား သိရှိနားလည်စေရန်

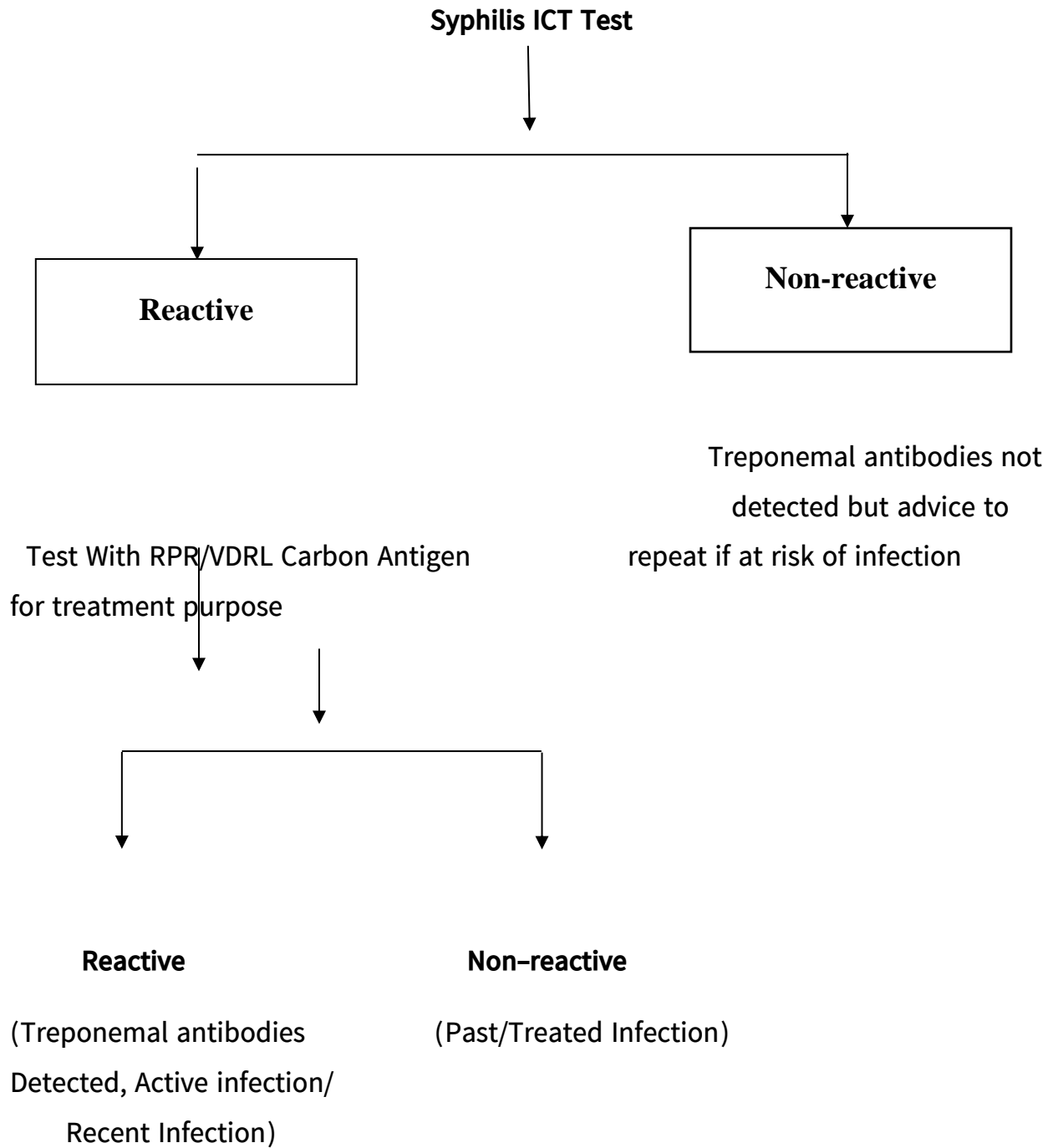
၄။ လိင်အင်္ဂါကြွက်နို့ရောဂါနှင့် လိင်အင်္ဂါရေယုန်ရောဂါတို့သည် ပျောက်ကင်းအောင် ကုသ၍ မရနိုင်သည့်အပြင် သိသာသောအနာရောဂါလက္ခဏာမပြပဲ အိမ်ထောင်ဘက်၊ လိင်ဆက်ဆံ ဖက်အား ကူးစက်နိုင်သဖြင့် ပညာပေးလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရာတွင် ကောင်းစွာသိရှိ နားလည် စေရန် အသိပညာပေးရန်

၅။ လိင်မှတစ်ဆင့်ကူးစက်တက်သောရောဂါများအား ကူးစက်ဖြစ်ပွားမှုမှ ကာကွယ်နိုင်ရေး အတွက် ကွန်ဒုံးအသုံးပြုမှု မြင့်မားစေရေး အသိပညာ ဖြန့်ဝေရန်

၆။ အိမ်ထောင်ဘက်၊လိင်ဆက်ဆံဘက်၊မိသားစု၊သူငယ်ချင်းမိတ်ဆွေများ၏ ခွဲခြားဆက်ဆံ ခံရခြင်း၊ နိုင်လိုမင်းထက်ပြုမှုခံရခြင်းတို့ မဖြစ်ပေါ်စေရေး အလေးထားရန်

၇။ကူးစက်ခံရသူသည် နောက်ထပ်အခြားသူများထံသို့ ရောဂါ မပြန့်ပွားစေရေး တာဝန်ရှိကြောင်း နားလည်သဘောပေါက်စေရန် ဆွေးနွေးပညာပေးရန်

၆။ ဆစ်ဖလစ်စစ်ဆေးခြင်း(Syphilis Testing Algorithm)

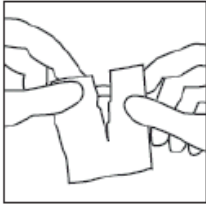

ICT – Immunochromatographic Test (RDT – Rapid Diagnostic Test)

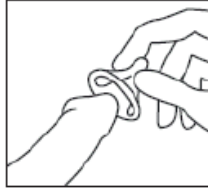
VDRL – Venereal Disease Research Laboratory

RPR – Rapid Plasma Reagin

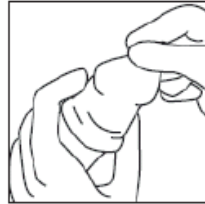
၇။ ကွန်ဒုံးစနစ်တကျအသုံးပြုနည်း

ကွန်ဒုံးအထုပ်ကို စစ်ပါ။ ပြီးနောက် ဂရုတစိုက် ဖြည်းညင်းစွာ အဖောက်ပါ။

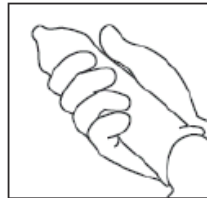
အတွင်းမှလေများ ထွက်စေရန် ကွန်ဒုံးထိပ်ကို ညှစ်ပါ။

လိင်တံအတောင်မတ် နေစဉ်တွင် ကွန်ဒုံးကို လိင်တံ အောက်ခြေသို့ ရောက်သည်အထိ ဂရုတစိုက် ဖြည့်ချပါ။

ကွန်ဒုံးအပြင်ဘက်တွင် ရေကိုအခြေခံ၍ထုတ်လုပ် ထားသော ရော့ဆီကို အသုံးပြုနိုင်သည်။

လိင်ဆက်ဆံပြီးနောက် လိင်တံအတောင်မတ်နေစဉ်၌ပင် ကွန်ဒုံး၏ ထိပ်ပိုင်းတစ်ဖက်ခန့်မှစ၍ ဆုတ်ကိုင်ပြီး ချွတ်ပါ။

References

- 1. Sexually Transmitted Infection Management Guideline 2017